

Polski emigrant Aleksander Jełowicki o kolei żelaznej w Anglii, 1839 r.

Z Liwerpolu jechałem do Manchesteru drogą żelazną; pęd niesłychany, ale tego pędu, siedząc w powozie, nie czuć bynajmniej; kto go chce poczuć, niech siądzie na wierzchu powozu, a przekona się, że pędzi prędzej od wiatru; zabawnie patrzeć, jak drzewa pochylają się mocno od wiatru w tę stronę, w którą się jedzie [...]. Wygodna to rzecz dla podróżnych te drogi żelazne, ale niewygodna dla mieszkańców tych okolic, przez które te drogi przechodzą; bo drogi żelazne, przecinając pola, psują gospodarstwo, a dym wozów parowych odbiera żyźność przyległym polom i łąkom: drogi żelazne i tę jeszcze mają niedogodność, że wiele kosztują, i nieprędko na nie wszystkie kraje i okolice zdobyć by się mogły. Zdaje mi się, że rozum ludzki za pomocą Boską wymyśli coś mędrszego jak drogi żelazne, a wtedy szczątki dróg żelaznych będą świadczyć o dzieciństwie sztuki dzisiejszych czasów [...]. Nim jednak nastąpi ta hańba dla dróg żelaznych, rad bym, żeby były wszędzie, żeby już były zaraz, natychmiast, bo jeden z mędrców francuskich powiedział, że drogi żelazne wrócą nam Polskę.

A. Jełowicki, *Moje wspomnienia*, Poznań: Nakładem Jana Konstantego Żupańskiego, 1877, s. 395.

Praca z tekstem

1. Wyjaśnij, jakie korzyści przyniósł Wielkiej Brytanii rozwój kolejnictwa.
2. Wymień szkody, jakie – zdaniem autora – powodowały koleje żelazne.
3. Posiłkując się wiedzą pozaźródłową, ustal odległość pomiędzy Manchesterem i Liverpoolem.
4. Podaj, jaką prędkość rozwijały ówczesne pociągi. Skorzystaj z wiedzy pozaźródłowej.
5. Korzystając z innych źródeł wiedzy, wyjaśnij, dlaczego połączono linią koleją miasta Liverpool i Manchester.
6. Dokonaj analizy przewidywań przyszłości w dziedzinie transportu przedstawionych przez autora tekstu.
7. Określ powód, dla którego autor popierał rozwój kolei.
8. Korzystając z wiedzy pozaźródłowej, wyjaśnij prawdopodobną przyczynę pobytu autora na emigracji.